

Alta kommunes innspill på EU-forslag til finansieringsprogram om infrastrukturprosjekter for transport, energi og militær mobilitet

Alta kommune viser til regjeringens invitasjon til innspill knyttet til EUs forslag om finansieringsprogram for infrastrukturprosjekter innen transport, energi og militær mobilitet (CEF), samt arbeidet med oppdatering av EUs arktiske politikk. Vi ønsker med dette å komme med vårt innspill til saken. Vi er tilgjengelige for nærmere dialog om innspillet og andre relevante saker for utviklingen av regionen dersom ønskelig.

Alta kommune vil med dette fremheve Alta og Finnmark som et strategisk område for utvikling av fremtidens transportinfrastruktur i nord, og særlig understreke behovet for å etablere Alta som et multimodalt knutepunkt for jernbane, havn, vei og luftfart. I dette foreslår vi også å innlemme Alta i TEN-T nettverket, særskilt med hensyn til havn, veg og jernbane.

Alta som strategisk transportknutepunkt i Arktis:

Alta er den største byen/kommunen i Finnmark, og har allerede en sentral posisjon i Nord-Norge med:

- etablert havneinfrastruktur i isfri havn, med gode utviklingsmuligheter landstrømanlegg under etablering
- regional stamflyplass dimensjonert for økt trafikk
- direkte tilknytning til europavegene E6 og E45
- nærhet til Finland og videre til det europeiske transportnett

En fremtidig jernbanetilknytning til Alta vil koble disse transportformene sammen og etablere en ny og robust øst-vest-korridor i nordområdene. Dette vil bidra til økt redundans og redusert sårbarhet i Norges og Europas transportsystemer.

Betydning for europeisk forsyningssikkerhet:

Finnmark er et ressursområde av stor betydning for både Norge og Europa. Regionen bidrar med:

- betydelige sjømatressurser, hvor stadig større andeler landes i nord som følge av klimaendringer
- omfattende akvakulturvirksomhet
- energileveranser, inkludert LNG fra Melkøya utenfor Hammerfest
- reindrift og andre naturbaserte næringer
- mineral- og steinressurser
- økt turisme til regionen

Disse næringene gir et økende og stabilt behov for effektiv transport både nasjonalt og internasjonalt. En styrking av infrastrukturen i Finnmark vil dermed bidra direkte til europeisk forsyningssikkerhet og robuste verdikjeder.

Nye globale transportmønstre:

Endringer i klima- og isforhold åpner for økt bruk av nordlige sjøruter, inkludert Nordøstpassasjen. Alta har potensial til å bli et viktig knutepunkt for omlasting mellom sjø- og landtransport i dette systemet.

Dette kan gi kortere transportavstander mellom Asia og Europa, og dermed redusere både kostnader og utslipp i globale logistikk-kjeder.

Jernbanens rolle i grønn omstilling og samfunnsutvikling:

En (elektrifisert) jernbane til Alta vil:

- redusere utslipp sammenlignet med vegtransport
- legge til rette for effektiv transport av sjømat, mineraler og energi til nasjonale og internasjonale markeder
- styrke næringslivets konkurransekraft
- bidra til regional utvikling og bosetting
- legge til rette for mer bærekraftig turisme med Nord-Europa som inngangsportal

En trasé langs E45 via Kautokeino vil samtidig gi et miljøvennlig transportalternativ for områder uten flytilbud og styrke forbindelsen til Finland. Som følge av områdets geografi og at europavegen (E45) allerede går der vil tiltaket være praktisk gjennomførbart uten alt for store kostnader og friksjon.

Militær mobilitet og beredskap:

Den sikkerhetspolitiske utviklingen i Europa har aktualisert behovet for robust transportinfrastruktur i nord.

Med Finland og Sverige som medlemmer av NATO er behovet for effektive transportkorridorer i nord betydelig styrket. Infrastruktur må i større grad dimensjoneres for:

- rask forflytning av militære styrker
- forsyningssikkerhet i krise og krig
- redundans i kritiske systemer

Dagens situasjon er preget av begrenset kapasitet og sårbarhet, med få eller i verste fall ingen alternative transportårer.

En jernbaneforbindelse til Alta, koblet med havn, vei og luftfart, vil gi en ny strategisk korridor som styrker både nasjonal og alliert beredskap.

Samsvar med europeiske og nasjonale prioriteringer:

Utvikling av Alta som transportknutepunkt vil være i tråd med:

- EUs mål om styrket grensekryssende transport og militær mobilitet
- utviklingen av TEN-T-nettverket
- behovet for bærekraftige transportløsninger for å nå nasjonale og internasjonale klimamål
- Norges nordområdestrategi og kommende nasjonale transportplan (NTP)

Prosjektet bør vurderes som en del av Europas samlede strategiske infrastruktur.

Anbefalinger:

Med bakgrunn i ovennevnte anbefaler Alta kommune at:

1. Det igangsettes arbeid for å etablere jernbaneforbindelse til Finnmark med Alta som knutepunkt. Traséalternativer via Finland (E45/Kautokeino) utredes særskilt.
2. Prosjektet vurderes innlemmet i TEN-T-nettverket.
3. Det søkes tilknytning til EUs finansieringsordninger (CEF).
4. Prosjektet ses i sammenheng med NATO og nordisk samarbeid om militær mobilitet og Forsvarets langtidsplan i Finnmark.
5. Samspeillet mellom havn, jernbane og øvrig transportinfrastruktur i Alta styrkes.

Avslutning:

Alta kommune mener at investeringer i transportinfrastruktur i Finnmark er avgjørende for å sikre bærekraftig utvikling, styrket beredskap og robuste europeiske verdikjeder.

Vi oppfatter at regjeringen tar inn over seg verdien av nordområdene i blant annet gjeldende nordområdestrategi og i innspillene til EUs nye arktisstrategi. Dessverre stopper det ofte med store, gode ord og lite handling. Vi tror operasjonalisering er overkommelig både økonomisk og praktisk i et samarbeid med EU, NATO m.fl., og anbefaler med dette at Norge tar del i CAS.

Som det påpekes i innspillet er mange industrier, ressurser og infrastruktur i regionen også avgjørende for robustheten til europeiske verdikjeder. I dette ligger også olje- og gassindustrien i Hammerfest, som vil kunne benytte samme logistikk-løsninger.

Alta har de forutsetningene som skal til for å utvikles til et sentralt arktisk knutepunkt. En satsing på regionen vil være et strategisk viktig bidrag til både nasjonale og europeiske mål innen transport, sikkerhet og verdiskaping.

Vi imøteser departementenes behandling av saken, og er tilgjengelig for videre dialog tilknyttet innspillet.